

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

SP4MP_MTO2 Metodologie 2

Mgr. Lenka Slepíčková

Název práce: Závěrečný projekt, Kvalitativní výzkum

Vypracovala: Bc. Barbora Zapletalová (UČO: 258826)
Program: Magisterský studijní program PdF N-SPD Speciální pedagogika
Obor: PdF SPZP Speciální pedagogika
Kurz: SP4MP_MTO2 Metodologie 2
Vedoucí kurzu: Mgr. Lenka Slepíčková
Datum odevzdání: 29. 5. 2011

Téma:

Absolventi vysokých škol na trhu práce.

Výzkumný problém:

Uplatnění absolventů bakalářského studia oboru Fyzioterapie na trhu práce.

Výzkumná otázka:

Jak hodnotí své pracovní kompetence a možnosti uplatnění na trhu práce absolventi bakalářského studia oboru Fyzioterapie?

Vedlejší výzkumné otázky:

„Jaká byla představa absolventů bakalářského oboru Fyzioterapie před začátkem studia o jejich uplatnění na trhu práce a jak se tato jejich představa liší nyní po absolvování studia?“

„Jak absolventi hodnotí ukončené vzdělání? Poskytla jim vysoká škola dostatečné množství informací, široké základní poznatky a dobré možnosti specializace?“

„Jsou absolventi spokojeni se svým vystudovaným oborem nebo uvažují o práci mimo vystudovaný obor?“

„Snaží se absolventi získat a rozšířit si znalosti ve svém vlastním zájmu např. samostudiem či doplňujícími kurzy týkajícími se jejich oboru?“

„Mají absolventi přehled o tom, kde se mohou se svým vystudovaným oborem uplatnit na trhu práce?“

Představení tématu:

Podle výzkumu Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze (2008) *„Česká republika patří již několik let k zemím, kde počet absolventů s terciárním vzděláním roste nejrychleji. Za 2–3 roky budou u nás čerství absolventi s vysokoškolským a vyšším vzděláním tvořit polovinu všech nově přichozích na pracovní trh.“* Dále výzkum uvádí, že *„čerství absolventi vysokých škol vstupují na pracovní trh jako nováčci, nemají žádné zkušenosti ani pracovní historii a mají většinou jen zprostředkované kontakty.“*

Vzhledem k tomu svůj výzkum zaměřím na problematiku profesní připravenosti absolventů vysokých škol, možnosti uplatnění na trhu práce z jejich pohledu a jejich sebereflexi. Zaměřím se také na to, jak probíhá přechod absolventů ze vzdělávání do zaměstnání.

Cíl výzkumu:

Cílem mého výzkumu je zjistit, jak hodnotí absolventi bakalářského studia Fyzioterapie své pracovní kompetence, jaká je jejich představa o možnostech uplatnění v daném vystudovaném oboru na trhu práce a také zjistit, zda jsou se svým vystudovaným oborem spokojeni. Jde o zmapování názorů a pohledů na danou problematiku.

Volba výzkumné strategie:

Jelikož chci získat komplexní obraz o problému a zaměřit se na to, jak jednotlivci nahlíží, chápou a interpretují danou problematiku, zvolila jsem strategii kvalitativního výzkumu. Chci se věnovat problému více do hloubky, přičemž mne zajímají různé úhly pohledu, zmapování

podmínek, motivací jednání a jejich interpretací. Ve výzkumu budu postupovat od konkrétního k obecnému. Mou ambicí není zobecňovat závěry na populaci.

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a prování zkoumání v přirozených podmínkách.” (Creswell v Hendel, s. 50).

Metoda sběru dat zvolená pro kvalitativní výzkum:

Jako metodu sběru dat budu ve své případové studii volit polostrukturovaný rozhovor s cílem získat široké spektrum informací o postojích respondentů na předem dané téma pro bohatý popis. Z toho vyplývá nutnost přípravy před samotným rozhovorem, seznámení se s dostupnými informacemi, jež se týkají problému a následné vytvoření struktury rozhovoru. Struktura má obvykle podobu okruhů témat nebo šířeji formulovaných otázek, které směřují k poznání problému. Rozhovory pak budou lépe srovnatelné a relativně snadněji analyzovatelné. Struktura mi přitom nebrání reagovat na neočekávané nebo zajímavé skutečnosti, které nejsou ve struktuře rozhovoru, ale mohou pomoci lépe objasnit výzkumný problém.

Výhodou rozhovoru jako metody zvolené pro výzkum je zejména jeho vysoká návratnost. Respondent nepřeskakuje otázky, rozhovor je usměřován tazatelem. Rozhovor je více objektivní a lze jím získat všechny potřebné informace.

Výzkumný vzorek bude tvořen přibližně desítkou respondentů. Cílovou populací, o níž bude výzkum vypovídat, budou absolventi Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Výběr bude proveden náhodně.

Jako způsob kontaktování budu volit osobní setkání, oslovení pomocí telekomunikačních prostředků a internetových sociálních sítí.

Scénář rozhovoru:

- Pozdrav
- Oslovení, představení se
- Vysvětlení výzkumu (Tento výzkum provádím v rámci předmětu Metodologie na Pedagogické fakultě MU, týká se tématu uplatnění absolventů bakalářského oboru fyzioterapie na trhu práce. Jelikož provádím výzkum kvalitativní, jde mi o získání podrobných informací o daném tématu a váš subjektivní názor na danou problematiku.)
- Ujištění o anonymitě
- Samotný rozhovor strukturovaný podle vedlejších výzkumných otázek
- Poděkování za čas strávený nad rozhovorem, nabídnutí zaslání hotového výzkumného projektu

Možné praktické a etické problémy:

Nevýhodou rozhovoru je jeho časová náročnost a s ní spojený problém udržení pozornosti respondentů či dokonce neochota respondentů účastnit se výzkumu.

Rozhovor také klade velké nároky na dovednosti tazatele (formulace otázek, schopnost navodit atmosféru důvěry) a je náročný na zpracování získaných dat. Rozhovor také může ovlivnit schopnost respondenta vypovídat, rozhovor může být ovlivněn různými faktory, jako je stres, obavy, snaha zalíbit se, podání nepřesných informací.

Možný problém vidím také v tom, že tazatel bude do rozhovoru vtahován, bude napomáhat respondentovi a bude tak ztrácet nadhled, a možnost objektivního vyhodnocení.

Co se týče etických problémů, nevidím žádné závažné problémy.

Terénní poznámky a záznam z prvního realizovaného rozhovoru:

Rozhovor č. 1:

Slečna M. K., Brno, 22. 4. 2011

Moje analýza rozhovoru červenou barvou

„Jaká byla představa Vaše před začátkem studia na vysoké škole o Vašem uplatnění na trhu práce? Čemu jste se chtěla v budoucnosti věnovat?“

- Dostala jsem se na více škol, vybrala jsem si obor fyzioterapie, byl to můj vysněný obor
- ráda sportuji a moje představa byla věnovat se aktivním sportovcům, případně pracovat na ambulanci rehabilitace

„Jak se tato Vaše představa liší nyní po absolvování studia?“

- Teď jsem si vědoma toho, že samotné studium mi rozhodně nepřineslo potřebné informace a vzdělání potřebné ke kvalitní práci, chybí mi určitě praktické zkušenosti, protože absolvované praxe jsme trávili většinou na odděleních v nemocnici jako je neurologie, ortopedie, chirurgie či v LDN a na ambulanci jsme se vůbec nedostali.
- Mým snem je nadále věnovat se spíše aktivním sportovcům a práci v ambulanci, ale nyní vím, že k této práci potřebuji absolvovat několik dalších kurzů, které si musím platit sama, což je pro mne jako čerstvého absolventa značná finanční zátěž
- Určitě jsem myslela, že nás škola na povolání připraví prakticky mnohem lépe

„Jak hodnotíte nyní ukončené vzdělání? Poskytla Vám vysoká škola dostatečné množství informací, široké základní poznatky a dobré možnosti specializace?“

- Bohužel mě studium zklamalo, protože jsme byli přehlaceni teoretickými informacemi, které jsou bezpochyby důležité, ale hodně mi chybělo vzdělání praktické. V rámci cvičení jsme se učili určité fyzioterapeutické techniky, ovšem absolvovali jsme úplný základ a přesto, že máme ze všech těchto metod úspěšně uzavřenou zkoušku,

jednotlivé metodiky nejsem oficiálně oprávněná vykonávat, dokud neabsolvuji placený akreditovaný kurz

- Co se týče specializace, je to v podstatě to stejné, teoretické základy máme dobré, ale chybí nám praktické znalosti a neznáme metodiky

„Jsou spokojená se svým vystudovaným oborem nebo uvažujete o práci mimo vystudovaný obor?“

- Obor fyzioterapie se mi líbí, ale nejsem spokojená s kvalitou studia
- Jelikož teď studuji navazující magisterský obor Speciální pedagogika, uvažuji, zda by nebylo možné tyto dva obory v praxi využít a propojit, ale určitě bych se věnovala raději fyzioterapii, protože je mi bližší

„Snažíte se získat a rozšířit si znalosti z vysoké školy ve svém vlastním zájmu např. samostudiem či doplňujícími kurzy týkajícími se Vašeho vystudovaného oboru?“

- Jsem si vědoma toho, že pokud se budu chtít fyzioterapii v budoucnu věnovat, bez absolvování některých kurzů se určitě neobejdu
- Některé základní kurzy už mám
- Odborná literatura je většinou přínosná pouze zahraniční, která se u nás špatně shání a je nutné do ní investovat poměrně velké částky

„Máte přehled o tom, kde se můžete se svým vystudovaným oborem uplatnit na trhu práce?“

- Myslím si, že přehled o možnostech uplatnění již nyní mám poměrně jasný, ale před začátkem studia byly mé představy dost zkreslené, především co se týče platových podmínek, proto bych raději preferovala práci v soukromém sektoru, který ovšem vyžaduje určité znalosti a dovednosti, které mi bohužel vysoká škola nepřinesla a které tak musím nyní samostudiem doplnit

Námět k modifikaci výzkumného návrhu na základě zkušenosti z terénu:

Na základě zkušenosti z prvního rozhovoru bych příště postupovala u jednotlivých témat více do hloubky, odhalovala nejrůznější vlivy, které působí v dané oblasti a určovala jejich váhu.

Zkusila bych realizovat i skupinový rozhovor, protože by v tomto konkrétním případě mohl přinést, zajímavé debaty a tím bych získala hlubší informace.

Dále bych více usměrňovala rozhovor, který byl vyprávěn, aby mluvčí nepokračoval za hranice stanoveného tématu a často neopakoval to, co již řekl.

Seznam literatury:

BURTON, D. Practitioner research for teachers, London; Paul Chapman publishing, 2005.

GAVORA, P. Výzkumné metody v pedagogice: příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky, Brno: Paido, 1996, 130 s. ISBN 80-85931-15-X

GAVORA, P. Úvod do pedagogického výzkumu, 1. vyd. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GIELE, Z., ELDER H., Methods of life course research: qualitative and quantitative approaches. Thousand Oaks: SAGE Publications, 1998.

HENDL, J. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN: 978-80-7367-485-4.

HENDL, J. Úvod do kvalitativního výzkumu. Praha: Karolinum, 1999. 278 s. ISBN 80-246-0030-7

CHRÁSTKA M., Metody pedagogického výzkumu - Základy kvantitativního výzkumu, Grada: Praha, 2007, 265 s. ISBN 80-247-1369-1

KRŠKOVÁ, Š. Absolventi vysokých škol na trhu práce. Zlín, 2010. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií.

SILVERMAN, D., ŠTULRAJTER, M. Ako robiť kvalitatívny výskum: praktická príručka. Bratislava: Ikar, 2005. 327 s. ISBN 80-551-0904-4.

KOUCKÝ, J., ZELENKA, M. Postavení vysokoškoláků a uplatnění absolventů vysokých škol na pracovním trhu 2008. [online], [cit. 25. 5. 2011], dostupné na World Wide Web: http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/download/SVP_MF_v2.pdf

Zajímavý výzkum, měla byste ale určitě zkoumat absolventy třeba rok po dokončení studia, nebo by bylo zajímavé dělat více rozhovorů v časovém rozestupu, abyste opravdu mohla postihnout životní úsek vedoucí od závěrečné fáze studia, přes jeho ukončení, první zkušenosti s pracovním trhem až po stabilní zaměstnání.